

HET VRIJWILLIGERSKWADRANTⁱ

Een hulpmiddel om kwaliteiten van vrijwilligers te onderscheiden

Iemand's persoonlijkheid bepaalt welk type (vrijwilligers)werk het beste bij hem past. Voor een goede uitvoering van diverse taken is het prettig om verschillende typen mensen in het museum rond te hebben lopen.

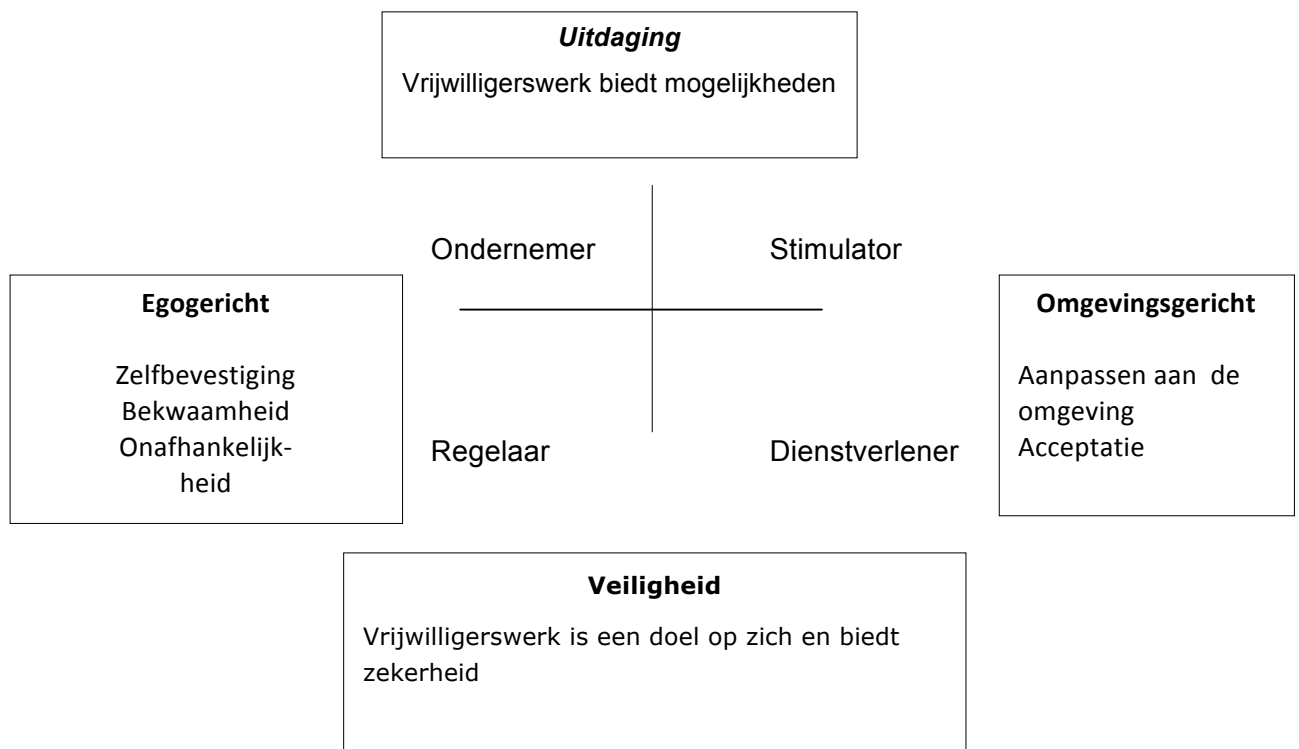
Om beter naar de verschillende typen vrijwilligers in het museum te kunnen kijken heeft MOVISIE, het Nederlands Kenniscentrum voor maatschappelijke ontwikkelingen, het zogenaamde vrijwilligerskwadrant ontwikkeld. In het volgende gaan wij nader in op de vier vrijwilligerstypen van dit model. Ook geven wij een test, waarmee musea kunnen vaststellen tot welk type een vrijwilliger behoort.

Vier typen vrijwilligers

In het vrijwilligerskwadrant kan een onderscheid tussen 4 typen vrijwilligers worden gemaakt. Deze vier typen hebben ieder andere kwaliteiten. De verschillen in kwaliteiten hebben tegelijk een weerslag op de wensen en behoeften ten aanzien van het vrijwilligerswerk in een museum.

In het kwadrant worden deze verschillen aan de hand van twee aspecten helder gemaakt. Het eerste aspect draait om de vraag hoe de vrijwilliger het werken in een vrijwilligersorganisatie ervaart en benut. Gebruikt de vrijwilliger het vrijwilligerswerk als mogelijkheid om te experimenteren, te ondernemen, uitdagingen aan te gaan en kansen te grijpen? Of zoekt de vrijwilliger juist een plek, die rust, zekerheid en veiligheid biedt?

In onderstaand model worden de dimensies en de typen weergegeven.

Het tweede aspect heeft betrekking op het gedrag van de vrijwilliger ten aanzien van de sociale omgeving. Vertoont de vrijwilliger egogericht gedrag, op zoek naar bekwaamheid, onafhankelijkheid en zelfbevestiging? Of vertoont de vrijwilliger juist omgevingsgericht gedrag, op zoek naar acceptatie?

Met behulp van deze twee aspecten kan een onderscheid gemaakt worden tussen vier typen vrijwilligers. Deze vier typen zijn: ondernemers, stimulators, regelaars en dienstverleners. Een korte beschrijving van de vier verschillende typen vrijwilligers en de bijbehorende museumtaken.

1. Ondernemers zien het vrijwilligerswerk als een uitdaging en een manier om zichzelf te ontwikkelen. Zij zijn meer gericht op zelfbevestiging dan op acceptatie door anderen. Zij hebben een actieve en initiatiefrijke houding. Openheid, ruimte om te groeien en om invloed uit te oefenen zijn voor hen van belang. Ze zijn ambitieus, zelfverzekerd, initiatiefrijk, avontuurlijk, inventief en zelfstandig. Het zijn meer doeners dan denkers. Ze houden van leiding geven en organiseren en weten mensen enthousiast te krijgen voor hun plannen. Ze kunnen ambitieus en dominant zijn, maar ook gezellig en optimistisch.

Museumtaken:

fondsenwerving, besturen, maken van beleidsplan, binnenhalen van groepen in het museum, maken van tentoonstellingen.

2. Stimulators zien vrijwilligerswerk eveneens als een omgeving vol kansen, maar daarbij hebben zij behoefte aan acceptatie en erkenning van hun omgeving. Het werk dat zij verrichten moet wel resultaten opleveren. Samenwerking, begeleiding en feedback vinden zij belangrijk. Zij werken graag en goed met anderen samen. Zij kunnen hun gedachten en gevoelens goed onder woorden brengen. Meestal zijn ze niet erg technisch, maar wel tactisch, begripvol, zorgzaam en sterk op anderen gericht.

Museumtaken:

baliewerk, gastvrouw, rondleiden, het begeleiden van educatieve activiteiten, bestuurstaken, vrijwilligerscoördinator.

3. Voor dienstverleners is het doen van vrijwilligerswerk een doel op zichzelf dat rust en zekerheid biedt. Evenals stimulators zijn ze gericht op sociale acceptatie. Zorg voor anderen en waardering zijn voor hen van belang. Gemakkelijk haalbare doelen, een heldere structuur en een duidelijke taakafbakening bieden hen de zekerheid waaraan zij behoefte hebben.

Zij vinden het leuk om met gereedschappen, apparaten, materialen en machines te werken.

Deze mensen hebben een goed technisch inzicht, zijn meer doeners dan denkers. Zij werken liever alleen dan met anderen. Vaak zijn het bescheiden, stabiele mensen met een groot uithoudingsvermogen.

Museumtaken:

technische dienst, beheer klimaatapparatuur, opbouw tentoonstellingen, collectieregistratie, onderzoeksopdrachten.

4. Voor regelaars is, net als voor dienstverleners, het doen van vrijwilligerswerk een doel op zichzelf. Zij zijn erg betrokken bij de organisatie en trekken graag verantwoordelijkheid en controle naar zich toe, waarbij zij meer gericht zijn op zichzelf dan op de sociale omgeving. Duidelijke afspraken, regels en het uitoefenen van invloed zijn voor hen van belang. Zij houden van duidelijkheid en overzichtelijkheid en gruwen van chaos en rommel. Zij zijn goed in administratieve zaken en hebben een precieze en systematische aanpak. Zij zijn oplettend, gedisciplineerd, serieus, zorgvuldig, zelfstandig en toegewijd.

Museumtaken:

collectiebeheer, secretaris van het bestuur, beheer museumwinkel, projectleider/projectsecretaris, organiseren van evenementen.

Vrijwilligerstest

MOVISIE heeft samen met het vrijwilligerskwadrant ook een test ontwikkeld waarmee musea kunnen vaststellen tot welk type een vrijwilliger behoort.

Doe de test.

Wat voor een type vrijwilliger ben ik?

Onderstaand staan steeds twee stellingen. Kies de stelling uit die, in het doen van vrijwilligerswerk, het meest op jou van toepassing is. Omcirkel de letter van deze stelling.

1. A. Ik werk het liefst in een organisatie die strak/formeel georganiseerd is.
B. Ik werk het liefst in een organisatie die niet strak/informeel georganiseerd is.
2. A. Ik vind het belangrijk feedback te krijgen als ik met een klus/taak bezig ben.
B. Ik geef er de voorkeur aan mijn eigen baas te zijn.
3. A. Ik ben altijd op zoek naar verandering en/of verbetering binnen mijn organisatie.
B. Ik ben tevreden met de gang van zaken binnen mijn organisatie en hoef niet persé verandering.
4. A. Ik krijg liever orders dan dat ik ze geef.
B. Ik geef liever orders dan dat ik ze krijg.
5. A. Als ik mij veilig voel binnen de organisatie schept dat ruimte om op een rustige en ontspannen manier mijn werkzaamheden uit te voeren.
B. Als ik mij veilig voel binnen de organisatie geeft dat mij ruimte te experimenteren en dingen/vaardigheden uit te proberen.
6. A. Ik vind het leuk andere mensen te laten leren en te begeleiden in hun leerproces.
B. Ik werk het liefst aan mijn eigen dingen en doe deze zo goed mogelijk.
7. A. Ik vind het leuk samen met anderen tot een gemeenschappelijke oplossing te komen.
B. Ik vind het leuk invloed te hebben en anderen mee te krijgen met mijn eigen ideeën.
8. A. Ik neem graag verantwoordelijkheid op me.
B. Ik hoef niet persé verantwoordelijkheid te hebben om lekker te kunnen werken.
9. A. Ik vind het niet zo belangrijk dat iedereen precies weet wat hij/zij moet doen, dat regelt zich vanzelf wel binnen mijn organisatie.
B. Ik vind het belangrijk dat iedereen in mijn organisatie precies weet wat en wanneer hij/zij iets moet doen.
10. A. Ik ben het liefst mijn eigen baas zodat ik ook de eindverantwoordelijkheid heb van een taak en/of project.
B. Ik werk het liefst onder iemand zodat diegene de eindverantwoordelijkheid houdt en ik me daar niet druk over hoef te maken.
11. A. Vrijwilligerswerk neemt een hele belangrijke plaats in mijn leven in.
B. Vrijwilligerswerk is iets dat ik ernaast doe.

12. A. Ik vind het belangrijk dat anderen zien dat ik een centrale rol vervul in de organisatie.
B. Ik vind het belangrijk dat ik op een prettige manier mijn werkzaamheden uit kan voeren.
13. A. Ik vind het belangrijk dat anderen me aardig vinden en me accepteren.
B. Ik vind het belangrijk dat mijn ideeën en plannen geaccepteerd worden.
14. A. Ik geef graag uitvoerende taken uit handen.
B. Ik geef liever geen uitvoerende taken uit handen.
15. A. Ik houd het liefst vast aan mijn eigen idee.
B. Ik ben over het algemeen bereid mijn eigen idee op te geven om daarmee tot consensus binnen de groep te komen.
- 16.A. Ik houd me voornamelijk bezig met de taken waar ik verantwoordelijk voor ben.
B. Ik ben zowel in als naast mijn werkzaamheden steeds op zoek naar nieuwe kansen en mogelijkheden, zowel voor de organisatie als voor mezelf.

Als je alle stellingen die het meest op jou van toepassing zijn hebt omcirkeld, neem je de scores over op het scoreformulier.

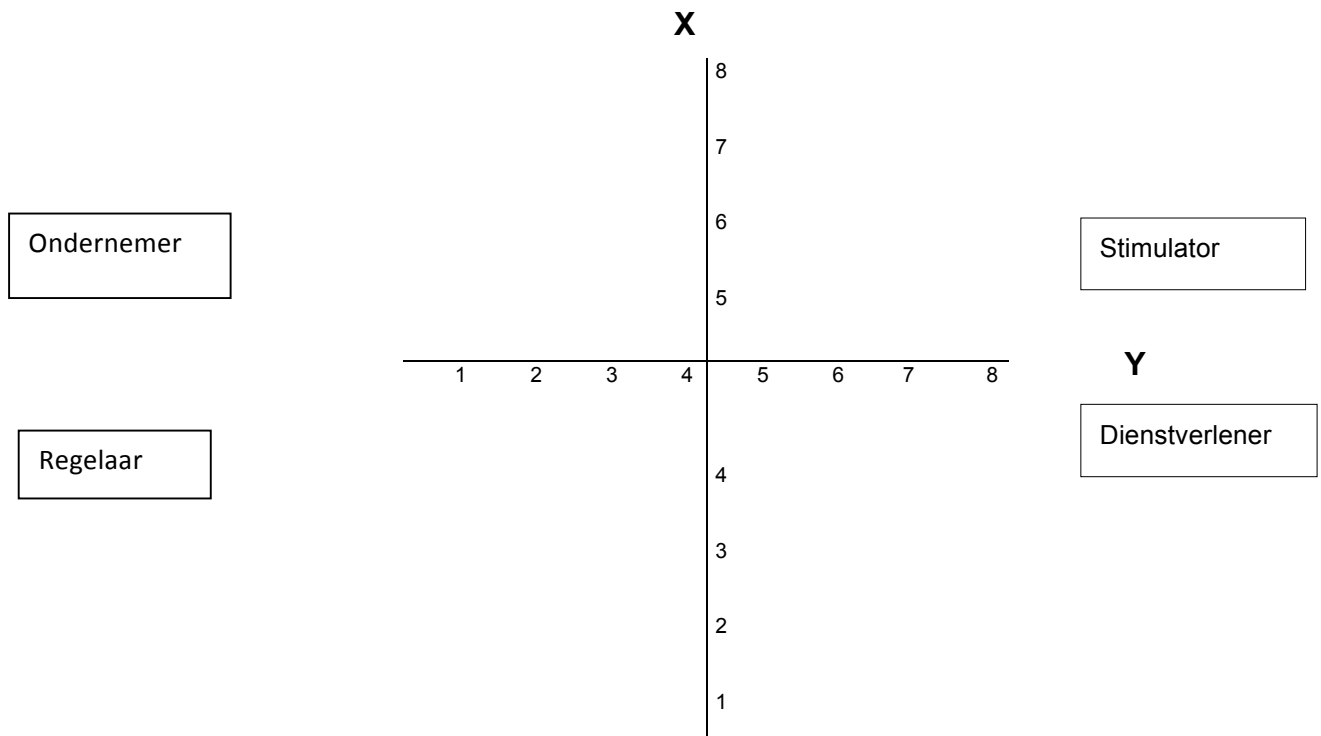
Scoreformulier Vrijwilligerskwadrant

Welk type vrijwilliger ben ik?

Omcirkel per vraag de letter die je hebt gekozen. Tel vervolgens de totalen van de kolommen X en Y bij elkaar.

Vraag		X		Y
1	A	B		
2			B	A
3	B	A		
4			B	A
5	A	B		
6	B	A		
7			B	A
8			A	B
9	B	A		
10			A	B
11	B	A		
12			A	B
13			B	A
14	B	A		
15			A	B
16	A	B		
Totaal	**		**	

Neem de scores uit kolom X en Y over op de desbetreffende as in onderstaand figuur. Verbindt de twee scores. De plaats in onderstaand model geeft aan welk type vrijwilliger je bent.

ⁱ Girbe Buist.

Met dank aan MOVISIE, Kees Plaisier, Liesbeth Tonckens en Jurgen Tip.